

בס"ד, ערב יו"הכ תשס"ח שנת השבת

ד"ג מידות הרחמים

לרפואת מ"זר הרב אברהם אלקנה בן היעזע רייזעל לאויוש"ז

שמות פרק לד

א ויאמר ה' אל-משה פסל-לך שני-לחות אבנים פראשנים וכתבתי על-הלחות את-הדברים אשר היו על-הלחות הראשנים אשר שברת: ב והיה נכון לבקר ועלית בבקר אל-הר סיני ונצבת לי שם על-ראש ההר: ג ואיש לא-יעלה עמך וגם-איש אל-יכא בכל-ההר גם-הצאן והבקר אל-ירעו אל-מול ההר ההוא: ד ויפסל שני-לחות אבנים פראשנים וישבם משה בבקר ויעל אל-הר סיני כאשר צוה ה' אתו ויקח בידו שני לחות אבנים:

ה וירד ה' בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם ה':

ו ויעבר יהנה על- פניו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון אךך אפים ורב-חסד ואמת:

ז נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה לא ונקה פקד עון אבות על-בנים ועל-בני בנים על-שלשים ועל-רבעים:

ח וימחר משה ויקד ארצה וישתחו: ט ויאמר אם-נא מצאתי חן בעיניך א' ני ילך-נא א' ני בקרבנו כי עם-קשה-ערף הוא וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו: י ויאמר הנה אנכי כרת ברית נגד כל-עמך אעשה נפלאות אשר לא-נבראו בכל-הארץ ובכל-הגוים ונראה כל-העם אשר-אתה בקרבך את-מעשה ה' פי-נורא הוא אשר אני עשה עמך: יא שמר-לך את אשר אנכי מצוך היום הנני גרש מפניך את-האמרי והפנעני והחתי והפרזי והחוי והיבוסי: יב השמר לך פן-תכרת ברית ליושב הארץ אשר אתה בא עליה פן-יהיה למוקש בקרבך: יג כי את-מזבחתם תתצון ואת-מצבתם תשברון ואת-אשכיו תכרתון: יד כי לא תשתחנה לאל אחר כי ה' קנא שמו אל קנא הוא: טו פן-תכרת ברית ליושב הארץ וזנו אחרי אלהיהם וזכחו לאלהיהם וקרא לך ואכלת מזבחם: טז ולקחת מפנתיו לבניך וזנו בנתיו אחרי אלהיהם והזנו את-בניך אחרי אלהיהם:

מסכת ראש השנה דף יז/ב

ויעבור ה' על פניו ויקרא א"ר יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור והראה לו למשה סדר תפלה אמר לו כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם ה' ה' אני הוא קודם שיחטא האדם ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה אל רחום וחנון אמר רב יהודה ברית כרותה לייג מדות שאינן חוזרות ריקם שנאמר הנה אנכי כורת ברית אמר ר' יוחנן גדולה תשובה שמקרעת גזר דינו של אדם שנא' השמן לב העס הזה ואזניו הכבד ועיניו השע פן יראה בעיניו ובאזניו ישמע ולבבו יבין ושב ורפא לו א"ל רב פפא לאביי ודלמא לפני גזר דין א"ל ורפא לו כתיב איזהו דבר שצריך רפואה הוי אומר זה גזר דין .

צית הבחירה שם

ולעולם ירבה אדם בתפלה ובסליחות ובהזכרת שלש עשרה מדות ומתוך כך נענה אמרו ז"ל דרך הפלגה ושבח ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם. שלש עשרה מדות אלו יש אומרים שיי"י נחשב בשתי מדות וכן נדרש במקרא דכתוב עזבני יי"י ויי"י שכחני אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם שתי מדות שנתת לי בסיני בשתייהן עזבני ויהיו שלש עשרה מדות נחשבות במנין זה אי יי"י ב' יי"י ג' אל ד' רחום ה' וחנון ו' ארץ אפים ז' ורב חסד ח' ואמת ט' נוצר חסד לאלפים י' נושא עון יי"א ופסע יי"ב וחטאה יי"ג ונקה ויש שמונים יי"י מדה אחת ומונים נוצר חסד במדה אחת ולא לפים במדה אחת וכן נראה לי מלשון גדולי הפוסקים שכתבו על מדת רב חסד שהיא מדה ששית ויש שמונים יי"י באחת וכן נוצר חסד לאלפים במדה אחת ומונים מדת שלש עשרה לא ינקה שינקה לשבים ולא ינקה לשאינן שבים וגדולי המחברים מונים פוקד עון אבות על בנים מדה וכן הם מונים ונקה לא ינקה מדה אחת ופירושו ושרש לא ישרש ונראה מדבריהם שיי"י אינם כלל בכלל המדות שהרי שם העצם הוא ומתחיל מנין המדות ממדת אל ונמצא שמדת שלש עשרה הוא פוקד עון אבות על בנים וכן נראה אלא שיש לתמוה האיד לא נהגו להזכירם בבית הכנסת ואפשר שמאחר ששני אלו ר"ל לא ינקה ופוקד עון אבות על בנים אינם של רחמים לא נהגו להזכירם ומ"מ כבר נתפשט המנהג לקראם שלש עשרה מדות של רחמים ותלת עשר מכילן דרחמי אלמא שאין אלו בכללם. אע"פ שחזר אדם ממעשיו הרעים בתשובה שלימה ומצא את עצמו נענש אח"כ אל יהרהר אחר מדותיו של הקב"ה בכך שאפשר שנגמר הדין לעונש זה או שמ"מ הוקל על ידי התשובה שהתשובה לפעמים מכפרת מכל וכל ולפעמים מקילה העונש ואינו מעבירתו מכל וכל כמו שביארנו בחבור התשובה והכל כפי מה שיחייב קו היושר במשפטי השם אשר לפני דרכיו נעלמים ממנו ולעולם יפה צעקה לאדם בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין:

מיכה פרק ז

יח מי-אל כמוןך נשא עון ועבר על-פשע לשארת נחלתו
לא-החזיק לעד אפו כי-חפץ חסד הוא: יט ישוב ירחמנו יכבש עונותינו ותשליך
במצלות ים כל-חטאתם: כ תתן אמת ליצקב חסד לאברהם אשר-נשבעת לאבותינו
מימי סדם: